

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ดังที่พระบรมราชาโฆวาทและพระราชดำรัส ด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานไว้ว่า

“การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติและ คุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่ประชาชนได้อย่างครบถ้วนล้นพอ เหมาะกันทุกๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความ เจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปโดยตลอด” (กรมวิชาการ , 2540)

จากวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อคนไทย เมื่อพิจารณาให้ลึกลงไปจะเห็น ว่าสาเหตุสำคัญคือ ความด้อยคุณภาพของคนไทยและสังคมไทย ที่ไม่สามารถตัดสินใจเลือกแนว ทางการพัฒนาประเทศในทิศทางที่เหมาะสมด้วยตนเอง ตลอดจนได้เร่งพัฒนาเศรษฐกิจที่ขาด คุณภาพกับการพัฒนาสังคม ไม่มีความสามารถเพียงพอในการเลือกรับข่าวสารหรืออิทธิพลต่างๆ ที่มากับกระแสโลกาภิวัตน์อย่างรู้เท่าทัน ซึ่งในการพัฒนาคุณภาพนั้นเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป แล้วว่า การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยในการพัฒนาประเทศชาติได้ (เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ , 2541)

แต่จากการจัดการศึกษาของไทยที่ผ่านมาได้เร่งขยายปริมาณการศึกษา แต่ให้ความสำคัญ ต่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับปรุงด้านหลักสูตร การเรียนการ สอน ประสิทธิภาพของการบริหารและการจัดการศึกษายังไม่ดีพอ จึงจำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษา ให้การจัดการศึกษาของประเทศมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของทุกหน่วยงานและทุกระดับนั้น จะประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ 3 กระบวนการ คือ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา กระบวนการ บริหารจะต้องมีความชัดเจนอยู่ในระบบของการบริหารราชการ ส่วนกระบวนการเรียนการสอน นั้นเป็นกระบวนการหลักในการจัดการเรียนรู้ให้กับเยาวชน ซึ่งนับเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพ ของคนในชาติ สำหรับกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการเสริมคุณภาพของการจัดการ เรียนการสอน ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการประถม ศึกษาแห่งชาติ , 2541)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นหลักเพื่อเตรียมการรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในด้านเทคโนโลยี สังคม เศรษฐกิจและการเมือง ทั้งนี้ได้ให้ความสำคัญสูงสุดในกระบวนการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและรู้จักแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และในการดำเนินการพัฒนากระบวนการเรียนรู้นั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (สุวิทย์ มูลคำ, 2543)

บุคลากรทางการศึกษาที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ในโรงเรียน คือ ครู ครูเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อคุณภาพการศึกษาของเด็ก พลเมืองของชาติจะมีความรู้ความสามารถดีมาน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู เพราะผลทางการสอนของครูมีส่วนสัมพันธ์โดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาของไทยยังมีคุณภาพไม่ดีเท่าที่ควร อาจเนื่องมาจากครูไม่เข้าใจระบบการเรียนการสอน (สันต์ ธรรมบำรุง, 2526) ดังนั้นเพื่อเป็นการปรับปรุงการเรียนการสอนและการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น แนวทางหนึ่งที่สามารถช่วยให้ครูเกิดการพัฒนาในด้านการจัดการเรียนรู้ในอันที่จะส่งผลสัมฤทธิ์ทางเรียนที่ดีขึ้นให้แก่ผู้เรียนได้ คือ การนิเทศการสอน

การนิเทศการสอนเป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการสำหรับปรับปรุงเกี่ยวกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ซึ่งปฏิบัติโดยตรงกับครู (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2540) และนิพนธ์ ไทยพานิช (2535) กล่าวว่า แนวโน้มและความต้องการของการนิเทศการศึกษาในประเทศไทยในอนาคตนั้น จะหันมาให้ความสนใจการนิเทศการสอนมากขึ้นทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งบุคคลที่จะเป็นผู้ทำให้เกิดการนิเทศการสอนในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพคือ ผู้บริหารโรงเรียน สันต์ ธรรมบำรุง (2526) กล่าวว่า ผู้บริหารเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งในการนิเทศการสอนและจะเป็นผู้ที่นิเทศการสอนได้ผลดีที่สุด เพราะเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับครู ทราบความต้องการ ปัญหาและอุปสรรคของครูเป็นอย่างดี สามารถที่จะจัดบริการสื่อการเรียนการสอนให้แก่ครูได้ ดังนั้น ตามแนวโน้มของการนิเทศการสอนที่ดีนั้น ควรจะให้ผู้บริหารทำการนิเทศการสอนเอง นอกจากนี้ กิติมา ปริศิฉิลก (2532) ได้กล่าวว่า ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาและเป็นผู้ให้การสนับสนุนช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในการปรับปรุงการเรียนการสอนมีหลายกลุ่ม นอกจากผู้บริหารแล้ว ยังมี ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา และครูวิชาการ ซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นผู้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะผลักดันให้การนิเทศภายในโรงเรียนบรรลุผลและเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนการสอนทั้งมวลในโรงเรียน

ปัจจุบันการนิเทศการศึกษาได้รับความสนใจมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดจุดเน้นของการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีแนวทางในการดำเนินงาน คือ การจัดระบบการติดตาม ประเมินผล นิเทศ ช่วยเหลือครูในการสอนและปฏิบัติงาน โดยให้ครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา วางแผนและแก้ปัญหาด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ , 2540) และได้มีการกำหนดนโยบายและมาตรการการดำเนินงานในด้านการนิเทศการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดมา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในฐานะที่เป็นหน่วยงานดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาของประเทศ ได้ให้ความสำคัญต่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 โดยมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวมียุทธศาสตร์สำคัญ คือ การพัฒนาโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งมีแนวคิดมาจากการนำโรงเรียนมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนางาน โดยในปี พ.ศ. 2542 ได้ดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนที่เป็นแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ จังหวัดละ 2 โรงเรียน รวม 152 โรงเรียนทั่วประเทศ ต่อมาปี พ.ศ. 2543 มีการขยายโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ลงสู่อำเภอและกลุ่มโรงเรียน โดยมีการคัดเลือกตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวได้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลเป็นระยะในการประเมินผลนั้นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดเกณฑ์ที่ใช้สำหรับประเมินโรงเรียนดังกล่าวเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน โรงเรียนที่จะได้รับรองเป็นโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้นั้น คือ โรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านผลการจัดการเรียนรู้ โดยมีการพิจารณาระดับคุณภาพ ระดับ 3 ขึ้นไป จึงจะเป็นระดับที่เหมาะสมที่จะเป็นโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2544)

ในด้านการนิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินการของโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้นั้นมีการดำเนินการโดยยึดหลักการที่ถูกต้องเหมาะสม ใช้วิธีการ แนวทางที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาเต็มทีในทุกด้านเพื่อผลักดันให้การจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมาย สำหรับหลักการที่ต้องยึดถือก็คือทุกคนมีศักยภาพในการทำงาน การทำงานต้องเอื้อประโยชน์ต่อกันและกัน พึ่งพากัน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมิน ร่วมสรุปผล และการทำงานต้องเป็นไปอย่างเป็นระบบ มีการปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ , 2542)

แนวทางการนิเทศตามแนวปฏิรูปการศึกษา คือ มุ่งเน้นให้มีระบบการนิเทศภายในโรงเรียนซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539) ได้กล่าวว่า การนิเทศภายใน

จะประสบผลสำเร็จ เมื่อครูมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนมีการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้ตามเป้าหมาย ซึ่งสภาพที่แสดงถึงความสำเร็จของการนิเทศประกอบด้วย

1. บุคลากรทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ
2. เกิดการร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน
3. ผลงานของโรงเรียน เกิดจากการลงมือทำเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
4. ครูมีพฤติกรรมสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้รอบด้านของผู้เรียน
5. บุคลากรทุกคนรู้สึกประสบผลสำเร็จเป็นระยะๆ อยู่เสมอ และร่วมมือกันชื่นชมผล

สำเร็จของงาน

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีโรงเรียนในความรับผิดชอบจำนวน 391 โรงเรียน มีครูจำนวน 4,299 คน มีนักเรียนจำนวน 86,120 คน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา , 2545) รับผิดชอบการจัดการศึกษา 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลังจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2542 ได้ให้ความสำคัญเรื่องการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญทำให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีนโยบาย แนวทางการดำเนินงานและเป้าหมายการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ คือ มีการส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น ปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เร่งรัดให้มีการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ โดยจัดให้มีระบบการนิเทศการศึกษา เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้มีระบบนิเทศภายในโรงเรียนและระบบเครือข่ายสารสนเทศด้านวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกจากนี้ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงได้ดำเนินการพัฒนาโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ โดยสามารถดำเนินการได้ครอบคลุมถึงระดับอำเภอและทุกกลุ่มโรงเรียน คือ ในปี พ.ศ. 2543 ได้ดำเนินการพัฒนากลุ่มโรงเรียนละ 2 โรงเรียน รวม 112 โรงเรียน เพื่อเป็นแกนนำในด้านการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ให้แก่โรงเรียนในจังหวัด ซึ่งผลการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ปี พ.ศ. 2542-2544 พบว่า ครูปฏิบัติการสอนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 3,707 คน คิดเป็นร้อยละ 86.22 สามารถพัฒนาเป็นบุคลากรแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ได้ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา , 2545)

นอกจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังได้จัดทำโครงการสนับสนุนการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ขึ้น 2 โครงการใหญ่บูรณาการทุกเรื่องเกี่ยวกับการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ตามกลุ่มประสบการณ์และวิชาต่างๆ ไว้ในกิจกรรมของโครงการ คือ ปี พ.ศ.

2543 จัดโครงการปฏิรูปการศึกษาอยุธยาอมรคโลก ให้เป็นเวทีที่สำคัญของการนำเสนอผลงานการบริหารการศึกษา การเรียนการสอน การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ และใน ปี พ.ศ. 2544 จัดให้มีโครงการปฏิรูปการเรียนรู้อยุธยาสู่สากล จัดขึ้นเพื่อพัฒนาบุคลากรในระดับจังหวัด อำเภอ โรงเรียน ชมรมวิชาชีพ สมาคมต่างๆ โดยการสนับสนุนงบประมาณ บุคลากร แหล่งเรียนรู้ สื่อเอกสารการนิเทศต่างๆ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา , 2545)

ทั้งนี้ยังได้จัดทำโครงการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่อง เนื่องจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตระหนักในความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนมาตลอด จึงกำหนดให้ผู้บริหาร โรงเรียนทุกโรงเรียนดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนและมีการพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนทุกปี โดยการรายงานผลการพัฒนาเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดในสิ้นปีการศึกษา แต่จากการนิเทศติดตามการดำเนินงานที่ผ่านมาปรากฏว่า โรงเรียนยังไม่สามารถดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จได้เท่าที่ควรและการจัดการเรียนการสอนไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา , 2544) ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจสภาพปัญหาของการนิเทศภายในโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539) ที่กล่าวว่า มีปัญหาหลายประการที่ทำให้การนิเทศภายในโรงเรียนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร คือ

1. ผู้บริหารโรงเรียนไม่ตระหนักว่า คนมีส่วนสำคัญที่จะผลักดันให้เกิดการพัฒนา
2. ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้สึกลัว การนิเทศภายในเป็นงานของผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูวิชาการ หรือกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน จึงมอบให้บุคลากรเหล่านั้นรับผิดชอบดำเนินการแทน
3. ผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน
4. ผู้บริหารโรงเรียนขาดความมั่นใจในการดำเนินการนิเทศภายใน
5. บุคลากรส่วนใหญ่ไม่รู้จุดมุ่งหมายที่แท้จริงของการนิเทศภายในโรงเรียนว่าเป็นไปเพื่อการร่วมมือ ร่วมใจกัน พัฒนาศักยภาพแต่ละคนและทุกคน
6. บุคลากรส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการนิเทศภายใน เนื่องจากเข้าใจว่า การนิเทศเป็นการไปตรวจสอบ จับผิด ประเมิน วิพากษ์วิจารณ์ ฯลฯ
7. สื่อ เครื่องมือ นวัตกรรมใหม่ๆ ทางการนิเทศ ไม่ได้ใช้เพื่อการสนับสนุนให้เกิดการนิเทศภายในโรงเรียนได้อย่างแท้จริง
8. บุคลากรขาดความร่วมมือร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน โดยเฉพาะการนิเทศการสอน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนโดยตรง

ในอันที่จะส่งผลให้คุณภาพการศึกษาบรรลุเป้าหมายได้ และสอดคล้องกับนโยบายที่ได้กำหนดไว้ ทั้งระดับชาติและระดับจังหวัด ในการที่จะปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา กระบวนการนิเทศการสอนของผู้บริหารและครูวิชาการ ในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากโรงเรียนแกนนำปฏิรูป กระบวนการเรียนรู้เป็นโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ว่าจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา และสามารถจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์การ ประเมินจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนรู้และผลการจัดการเรียนรู้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานของโรงเรียน และบุคลากรในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้มีส่วนช่วยให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานต้นสังกัดและโรงเรียนในการปรับปรุง และพัฒนากระบวนการนิเทศการสอนให้มีระบบและมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการนิเทศการสอนของผู้บริหารและครูวิชาการในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการสอนของผู้บริหารและครูวิชาการในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากระบวนการและปัญหาการนิเทศการสอนของผู้บริหารและครูวิชาการในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่
 - ผู้บริหารโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 112 คน
 - ครูวิชาการโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 112 คน
 รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 224 คน

3. กรอบแนวคิดที่จะศึกษา คือ กระบวนการนิเทศการสอนในชั้นเรียนของ อาคิสัน และ กอลด์ (Acheson and Gall, 1997) ซึ่งกำหนดไว้ 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. การประชุมวางแผน (Planning Conference)
 - 1.1 การประชุมปรึกษาหารือ
 - 1.2 การกำหนดพฤติกรรมที่จะสังเกตการสอน
 - 1.3 การกำหนดเวลาสำหรับสังเกตการสอน
 - 1.4 การกำหนดเครื่องมือสังเกตการสอน
2. การสังเกตการสอน (Classroom Observation)
 - 2.1 การสังเกตพฤติกรรมการสอน
 - 2.2 การบันทึกพฤติกรรมการสอน
 - 2.3 การวิเคราะห์พฤติกรรมการสอน
3. การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback Conference)
 - 3.1 การให้ข้อมูลย้อนกลับ
 - 3.2 การเลือกวิธีการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

กระบวนการ หมายถึง การปฏิบัติงานที่เป็นลำดับขั้นตอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

กระบวนการนิเทศการสอน หมายถึง ขั้นตอนของการดำเนินงานนิเทศการสอน ซึ่งประกอบไปด้วย การประชุมวางแผน การสังเกตการสอน การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่หรือผู้รักษาการในตำแหน่งนั้นๆ ในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ครูวิชาการ หมายถึง ครูผู้สอนที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารโรงเรียนให้ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานวิชาการและรับผิดชอบการนิเทศการสอนในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

โรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และได้รับการพัฒนาตามหลักสูตรการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปีงบประมาณ 2543

การประชุมวางแผน หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์กับครูผู้สอนให้เกิดความไว้วางใจกัน และร่วมกันปรึกษาหารือตกลงเกี่ยวกับประเด็นหรือพฤติกรรมการสอนที่เป็นปัญหาแล้วแปลงพฤติกรรมนั้น ๆ เป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ การกำหนดเกณฑ์การสังเกตพฤติกรรม กำหนดวัน เวลา และเครื่องมือสังเกตการสอน

การสังเกตการสอน หมายถึง การสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนที่ได้ตกลงกันไว้ โดยใช้เกณฑ์และเครื่องมือสังเกตการสอน การรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต และการวิเคราะห์ พฤติกรรมการสอนและพิจารณาพฤติกรรมที่ควรคงไว้และที่ควรเปลี่ยนแปลง

การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ หมายถึง การให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับผลการสังเกตการสอนและการเลือกวิธีการที่ใช้ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ต้องการแก้ไข

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงและส่งเสริมให้มีการพัฒนากระบวนการนิเทศการสอนของโรงเรียนในสังกัดให้มีประสิทธิภาพต่อไป